

HABILITATION THESIS

PUBLIC FINANCIAL POLICIES AND ECONOMIC PERFORMANCE: ROMANIAN AND INTERNATIONAL PERSPECTIVES

Domain: Finance

Candidate: Associate Professor PhD IRINA BILAN

Alexandru Ioan Cuza University of Iași

Faculty of Economics and Business Administration

Department of Finance, Money and Public Administration

Iași

2026

REZUMAT

În contextul economic actual, marcat de crize repetate, incertitudine ridicată și presiuni tot mai mari asupra bugetelor publice, politicile financiare publice joacă un rol esențial în influențarea performanței economice. Prin decizii privind arhitectura sistemelor de impozitare, prioritizarea cheltuielilor publice, mărirea soldurilor bugetare, precum și nivelul și structura datoriei publice, guvernele potențiază sau descurajează investițiile și afectează dinamica mediului de afaceri și activitatea antreprenorială, reziliența sectorului financiar și, în ansamblu, condițiile necesare pentru a asigura o creștere sustenabilă, stabilitatea macroeconomică și bunăstarea socială. Atunci când sunt concepute și implementate adecvat, politicile financiare publice pot susține creșterea și dezvoltarea pe termen lung prin finanțarea investițiilor publice cu impact asupra productivității, consolidarea capitalului uman, întărirea coeziunii sociale și crearea unui cadru fiscal predictibil și favorabil, capabil să stimuleze investițiile private și inițiativa antreprenorială. În același timp, literatura de specialitate și experiența diferitelor state în materie de politici publice evidențiază faptul că politicile inadecvate pot amplifica volatilitatea economică și pot conduce la acumularea dezechilibrelor macroeconomice, incluzând deficite persistente și traiectorii nesustenabile ale datoriei publice. Astfel de vulnerabilități diminuează spațiul de manevră al politicilor financiare publice în perioadele de recesiune, cresc costurile finanțării, afectează încrederea investitorilor și, în cele din urmă, pot compromite performanțele economice și rezultatele sociale.

Înscrisă în acest context de cercetare, teza de abilitare intitulată „*Politicile Financiare Publice și Performanța Economică: Perspective din România și în Plan Internațional*” oferă o trecere în revistă a contribuțiilor științifice ale autorului în domeniul finanțelor, cu accent pe finanțele publice și mecanismele prin care deciziile de politică financiară publică influențează rezultatele economice, atât la nivel național, cât și în profil teritorial. Teza evidențiază atât perspectiva României, cât și perspective internaționale (ale unor state membre ale Uniunii Europene și din afara acesteia), reunind contribuții conceptuale, empirice și orientate spre politici publice, care surprind relația complexă dintre politicile financiare publice și performanța economică. Din punct de vedere structural, lucrarea este organizată pe trei secțiuni principale.

Prima secțiune sintetizează **cele mai importante realizări academice, științifice și profesionale ale autorului**, cu accent pe activitatea desfășurată după obținerea titlului de doctor în Finanțe (în anul 2014). Aceasta evidențiază peste două decenii de activitate academică, reflectând un angajament solid față de educația și cercetarea în domeniul finanțelor, completat de preocuparea pentru pregătire pedagogică și dezvoltare profesională continuă prin formare de specialitate. Portofoliul didactic al autorului acoperă atât programe de licență, cât și de masterat și este completat de implicarea susținută în inițiative extracurriculare menite să consolideze rezultatele de învățare ale studenților și să le dezvolte competențele de cercetare. Totodată, această secțiune evidențiază expunerea internațională semnificativă

a autorului, prin stagii de cercetare și documentare în străinătate, activități didactice în cadrul unor universități partenere, participarea la evenimente științifice internaționale și apartenența la grupuri de lucru internaționale. Aceste demersuri sunt completate de o implicare consistentă în activitatea instituțională și de colaborarea cu mediul de afaceri și alți actori relevanți.

Contribuțiile în planul cercetării sunt structurate în jurul a **patru arii tematice majore**, fiecare dintre acestea abordând dimensiuni esențiale ale politicilor financiare publice și ale efectelor acestora asupra performanței economice.

Prima arie tematică, intitulată **„Politica de îndatorare publică și performanța economică”**, este construită pe rezultatele cercetării doctorale a autorului și dezvoltă fundamentele conceptuale și empirice ale politicii de îndatorare publică, drept componentă centrală a politicilor financiare publice. În plan conceptual, cercetarea clarifică sfera și conținutul politicii de îndatorare publică (de management al datoriei publice), precum și locul acesteia în sistemul mai amplu de guvernanță fiscală. Un accent important este pus pe proiectarea politicilor de îndatorare publică în statele membre ale UE, îndeosebi pe deciziile privind nivelul și structura datoriei, precum și pe mecanismelor naționale și supranaționale destinate asigurării sustenabilității datoriei publice și, implicit, susținerii performanței macroeconomice. Cercetarea abordează și forme mai puțin convenționale de îndatorare publică, precum datoriile contingente ale autorităților publice, și analizează opțiunile la dispoziția statului pentru reducerea poverii datoriei și pentru contracararea efectelor sale negative asupra activității economice și sociale (de exemplu, prin măsuri de consolidare fiscală sau valorificare/vânzare a unor active publice).

Utilizând metode de analiză cantitativă, cercetarea empirică evaluează impactul datoriei publice asupra creșterii economice în țările din Europa Centrală și de Est. Rezultatele obținute indică existența unei relații de tip U inversat între datoria publică și rata de creștere a PIB în această regiune, cu un punct de inflexiune al raportului datorie/PIB în jurul valorilor de 45-55%. Aceste concluzii pun sub semnul întrebării relevanța practică a valorii de referință de 60% din PIB utilizată în cadrul fiscal european actual, cu referire la acest grup particular de țări. Dincolo de nivelul datoriei publice, concentrându-se pe structura acesteia și pe o gamă mai largă de indicatori ai performanței macroeconomice și sociale (de exemplu, consumul gospodăriilor populației, indicii prețurilor de consum, venitul gospodăriilor populației, bunăstarea, nivelul sărăciei și inegalitatea veniturilor populației), cercetarea evidențiază și potențialele avantaje ale împrumuturilor contractate pe plan intern față de cele externe în economiile mai puțin dezvoltate, precum Camerun.

A doua arie tematică, intitulată **„Politicile financiare ale autorităților locale și creșterea economică în profil teritorial”**, reorientează analiza dinspre politicile financiare ale autorităților publice centrale către cele subnaționale, cu accent pe unitățile administrativ-teritoriale din România. O direcție de cercetare examinează modul în care criza economică și financiară declanșată în anul 2008 a afectat finanțele publice locale din România (veniturile și cheltuielile bugetare, soldurile bugetare și datoria

autorităților locale), în comparație cu alte state din Europa Centrală și de Est. Rezultatele prezentate arată faptul că ajustările structurale adoptate de autoritățile locale ca răspuns la criză au avut deficiențe semnificative, fiind uneori incompatibile cu obiectivul de susținere a creșterii economice locale.

Pornind de la aceste constatări, cercetările cantitative ale autorului evaluează, în continuare, dacă politica de cheltuieli a autorităților publice locale din România, reflectată prin nivelul total și structura cheltuielilor bugetare locale, a susținut în mod efectiv creșterea economică în profil teritorial (la nivel de județ). Rezultatele evidențiază un impact negativ al cheltuielilor publice locale, sugerând deficiențe în gestionarea acestora, orientare limitată spre rezultate a autorităților locale și mecanisme insuficiente de monitorizare și control. O direcție conexă de cercetare analizează rolul autonomiei financiare locale în modelarea performanței economice la nivel local (județean) și arată că relația pozitivă dintre descentralizarea fiscală și creșterea economică, frecvent raportată în literatură, nu se manifestă facil în contextul unor state mai puțin dezvoltate, precum România, unde constrângerile instituționale și de capacitate administrativă pot reduce eficiența actului de guvernare financiară în profil teritorial.

A *treia arie tematică*, intitulată „*Politicile financiare publice și crearea de noi afaceri ca factor determinant al performanței economice*”, investighează modul în care politicile financiare publice, cu precădere în materie de impozite și cheltuieli sociale, influențează crearea unor noi firme, un factor esențial pentru performanța economică și dezvoltarea socială. Analizele realizate se concentrează asupra etapelor timpurii ale ciclului antreprenorial și evaluează, pe baza unor date macroeconomice, modul în care arhitectura sistemelor financiare publice influențează nivelul agregat al afacerilor nou-înființate (din sectorul formal și/sau informal). O direcție particulară de cercetare examinează efectele cotelor de impozitare și ale poverii administrative fiscale asupra dinamicii numărului de firme nou înregistrate în UE28. Rezultatele arată că atât cotele de impozitare (impozit pe profit și pe muncă), cât și povara administrativă asociată plății impozitelor acționează ca factori importanți de descurajare a intrării de noi firme pe piață. Mai mult, analiza empirică evidențiază o relație neliniară între cotele de impozitare și înregistrările de firme noi, indicând efecte marginale descrescătoare pe măsură ce nivelul taxării crește. Construind pe aceste constatări, o altă cercetare extinde analiza asupra unui grup de economii emergente și de frontieră, incorporând totodată impactul unor factori instituționali (în particular, corupția) care pot distorsiona deciziile economice și intențiile de conformare fiscală. Rezultatele indică faptul că, în general, corupția descurajează antreprenoriatul în sectorul formal, confirmând ideea că o calitate slabă a sistemului instituțional reprezintă un obstacol major pentru crearea de noi afaceri, în timp ce efectele de interacțiune dintre corupție și variabilele de politică fiscală sunt mai nuanțate și, în unele cazuri, cu rezultate mixte.

În sfera cheltuielilor publice, autorul analizează modul în care proiectarea sistemelor de protecție a șomerilor, surprinsă prin generozitatea beneficiilor (cheltuielilor) pentru șomeri la diferite durate ale șomajului, influențează crearea de noi afaceri, precum și structura acestora (respectiv, antreprenoriatul determinat de necesitate sau de oportunitate) în 23 de țări UE. Rezultatele sugerează că beneficiile de

șomaj mai generoase tind să inhibe tranziția către antreprenoriat și să diminueze formarea de noi afaceri, deși efectele negative estimate sunt relativ modeste și variabile în timp. În plus, antreprenorii motivați de oportunitate par să fie afectați mai puternic, un rezultat important având în vedere relevanța mai mare a acestora în planul inovării, creării de noi locuri de muncă, creșterii economice susținute și performanței macroeconomice ridicate.

A patra arie tematică, intitulată ***„Determinanții macroeconomici ai intermediarii financiare bancare și nebankare: rolul politicilor financiare publice”***, a fost dezvoltată în strânsă legătură cu activitățile didactice ale autorului în domeniul monedei, creditului și sistemelor bancare și analizează dinamica intermediarii financiare bancare și nebankare, cu accent pe țările membre ale UE. Prin influența exercitată asupra eficienței alocării capitalului, extinderea accesului la finanțare și sprijinirea investițiilor și a stabilității financiare, intermedierea financiară poate avea un rol crucial în consolidarea performanței economice. Deși cercetarea investighează mulți determinanți macroeconomici (printre care creșterea PIB, inflația, șomajul, cursul de schimb sau lichiditatea economiei), aceasta include în rândul factorilor macroeconomici de impact și variabile financiare publice (soldul bugetar și datoria publică), evidențiind conexiunile strânse dintre calitatea politicilor financiare publice și sănătatea sectorului financiar și, pe cale de consecință, performanțele unei economii.

O cercetare empirică investighează determinanții calității portofoliului de credite bancare în statele membre ale UE și identifică o relație pozitivă între soldul bugetar și rata creditelor neperformante (rezultat neconfirmat, totuși, într-un alt studiu), sugerând că măsurile de consolidare bugetară, rezultând în reducerea deficitelor sau creșterea excedentelor bugetare, pot fi asociate, în anumite contexte, cu o deteriorare a calității creditelor bancare - o concluzie cu relevanță deosebită pentru contextul actual al politicilor publice din România. În ceea ce privește datoria publică, rezultatele obținute susțin existența unei relații neliniare (cvadratică), indicând că, după depășirea unui anumit prag, niveluri mai ridicate ale datoriei sunt asociate cu o rată mai mare a creditelor neperformante. Punctul de inflexiune estimat este în jurul valorii de 97% din PIB, sub nivelul datoriei publice observat în prezent în mai multe țări membre ale UE. Per ansamblu, aceste rezultate reiterează importanța menținerii datoriei publice în limite prudente, prin strategii bine concepute de reducere a datoriei, pentru a proteja stabilitatea financiară și a susține creșterea economică.

A doua secțiune a tezei prezintă planul de dezvoltare a carierei autorului, detaliind obiectivele care vor fi urmărite în viitoarea activitate didactică și de cercetare, precum și acțiunile concrete avute în vedere pentru atingerea acestora. În planul activității cu studenții, prioritățile includ dezvoltarea curriculumului și inovarea în predare, susținerea inițiativelor de cercetare ale studenților și consolidarea expunerii internaționale a acestora. În plan personal și profesional, alte obiective vizează dezvoltarea colaborării cu mediul de afaceri și decidenții publici și extinderea cooperării internaționale. Pe linia activității de cercetare, accentul este pus pe perfecționarea competențelor metodologice, dezvoltarea

abordărilor multidisciplinare, intensificarea participării în echipe de cercetare naționale și internaționale și asigurarea excelenței în cercetare și diseminarea rezultatelor prin publicarea în reviste indexate WoS și participarea activă la conferințe internaționale de prestigiu. Teza identifică, de asemenea, o serie de teme specifice de cercetare care urmează să fie abordate, reflectând atât consolidarea direcțiilor dezvoltate până în prezent, cât și integrarea treptată a unor arii noi, complementare, care să sporească profunzimea analitică și relevanța pentru politicile publice a programului de cercetare al autorului.

În final, **a treia secțiune** prezintă **referințele bibliografice**, reunind principalele surse de documentare care au susținut cercetările dezvoltate pe parcursul tezei.

CUVINTE CHEIE

Politică financiară publică; politică fiscală; cote de impozitare; povara administrării fiscale; cheltuieli publice; datorie publică; datorie publică externă; datorie publică internă; sustenabilitatea finanțelor publice; indemnizații de șomaj; administrație publică; administrații publice locale; autonomie financiară locală; performanță macroeconomică; creștere economică; dezvoltare socio-economică; crearea de noi afaceri; antreprenoriat formal; antreprenoriat informal; mediu instituțional; sector bancar; calitatea creditelor bancare; intermediere financiară nebancaară.

ABSTRACT

In today's economic environment, shaped by repeated crises, heightened uncertainty, and increasing pressures on public budgets, public financial policies play a central role in shaping economic performance. Through choices regarding the design of tax systems, public expenditure priorities, budget balances, and the level and composition of public debt, governments shape investment incentives, entrepreneurial activity and business dynamics, financial sector resilience, and the broader conditions for sustainable growth, macroeconomic stability, and social welfare. When appropriately designed and implemented, public financial policies can foster long-term growth and development by supporting productivity-enhancing public investment, strengthening human capital, improving social cohesion, and creating a supportive and predictable fiscal framework that encourages private investment and business activity. At the same time, both literature and the policy experience in different countries highlight that poorly calibrated policies can amplify economic fluctuations and lead to the build-up of macroeconomic imbalances, including persistent deficits and unsustainable public debt trajectories. Such vulnerabilities may reduce policy space in downturns, increase financing costs, weaken investors' confidence, and ultimately undermine economic performance and social outcomes.

Embedded within this research framework, the habilitation thesis entitled *“Public Financial Policies and Economic Performance: Romanian and International Perspectives”* offers an overview of the author's scientific contributions in the field of finance, with a particular emphasis on public finance and the mechanisms through which public financial decisions shape economic outcomes at both national and territorial levels. The thesis emphasizes both the Romanian perspective and broader international evidence (within the European Union and beyond), bringing together conceptual, empirical, and policy-oriented insights into the complex relationship between public financial policies and economic performance. Structurally, the thesis is organized into three main sections.

The **first section** synthesizes **the author's most significant academic, scientific, and professional achievements**, with an emphasis on work undertaken after obtaining the PhD in Finance (in 2014). It reflects over two decades of academic activity grounded in a strong commitment to finance education and research, complemented by continuous pedagogical and professional development through specialized training. The author's teaching portfolio covers both undergraduate and master's programmes and is further complemented by sustained involvement in extracurricular initiatives designed to strengthen students' learning outcomes and enhance their research competencies. This section also highlights the author's strong international exposure, through research and documentation stages abroad, teaching engagements at partner universities, participation in international scientific events, and membership in international working groups. This is complemented by strong institutional involvement and collaboration with the business environment and other relevant stakeholders.

The core research contributions are structured around **four major thematic areas**, each addressing key dimensions of public financial policies and their effects on economic performance.

The *first thematic area*, entitled “*Public debt policy and economic performance*”, builds directly on the author’s doctoral research and further elaborates the conceptual and empirical foundations of public debt policy as a core component of public financial policies. At the conceptual level, the research clarifies the scope and content of public debt (management) policy and places it within the broader architecture of fiscal governance. A key analytical focus is placed on the design of public debt policies in the EU member states, with particular attention to decisions regarding the level and structure of public debt, as well as the national and supranational mechanisms intended to safeguard debt sustainability and, thus, support macroeconomic performance. The research also addresses less conventional forms of public indebtedness, including contingent liabilities of government units, and investigates policy options available to public authorities for reducing debt burdens (e.g., fiscal consolidation and the sale of public assets) and containing its negative effects on economic and social outcomes.

Using quantitative methods, the empirical research assesses the effects of public debt on economic growth in Central and Eastern European countries. The results indicate an inverted U-shaped relationship between public debt and GDP growth in this region, with a turning point in the debt-to-GDP ratio of approximately 45-55%. These findings call into question the practical relevance of the 60% of GDP reference value used in the EU fiscal framework for this group of countries. Moving beyond the aggregate level of debt and shifting the focus towards the composition of public debt and broader measures of macroeconomic and social performance (e.g., household consumption, consumer price index, household income, well-being, poverty incidence, and income inequality), the research also highlights the potential advantages of domestic, as opposed to external, public borrowing in less developed economies, as illustrated by evidence for Cameroon.

The *second thematic area*, entitled “*Local financial policies and territorial economic growth*”, shifts the analytical focus from general (central) government financial policies to subnational fiscal governance, with a particular focus on Romania’s administrative-territorial units. One strand of research examines how the financial and economic crisis that emerged in 2008 affected local public finances in Romania (namely, local budget revenues and expenditures, budget balances, and municipal debt) through comparison with other Central and Eastern European countries. The findings indicate that the structural readjustments adopted in response to the crisis displayed significant shortcomings, proving inconsistent with the objective of fostering local economic growth.

Building on this perspective, the author’s quantitative research evaluates whether the expenditure policies of Romanian local governments, captured through the overall level and composition of local budget spending, have effectively supported territorial economic growth at the county level. The results reveal a negative impact, suggesting shortcomings in expenditure management, limited result-oriented

planning, and insufficient monitoring and control mechanisms. A related line of research assesses the role of local fiscal autonomy in shaping local economic performance for Romanian counties and shows that the positive relationship between fiscal decentralisation and economic growth frequently reported in the literature does not readily materialise in less developed contexts, such as Romania, where institutional and administrative capacity constraints may reduce the effectiveness of decentralized governance.

The *third thematic area*, entitled ***“Public financial policies and new business creation as a driver of economic performance”***, investigates how public financial policies, particularly taxation and social spending, shape the creation of new businesses, a key driver of economic performance and socio-economic development. The analyses concentrate on the early stages of the entrepreneurial life cycle and provide macro-level evidence on how the design of public financial systems influences the aggregate level of new (formal and/or informal) entrepreneurship. One strand of research examines the effects of tax rates and tax administrative burdens on the dynamics of newly registered firms across the EU28. The results indicate that both the level of taxation (profit and labour taxes) and the administrative burden of paying taxes act as significant deterrents to new firm entry. Moreover, the empirical analysis identifies a non-linear relationship between tax rates and new firm registrations, suggesting diminishing marginal effects as tax rates increase. Building on this approach, another research extends the analysis to a group of emerging and frontier economies, explicitly accounting for institutional factors (notably, corruption) that may distort decision-making and tax compliance incentives. The findings show that corruption generally discourages formal entrepreneurship, supporting the view that weak institutional environments constitute substantial obstacles to new business creation, while the interaction effects between corruption and tax policy variables yield more nuanced and, in some cases, mixed results.

On the expenditure side, the author explores how the design of unemployment benefit systems, captured through benefit generosity at different unemployment spells, affects overall business creation, as well as necessity- and opportunity-driven entrepreneurship in 23 EU countries. The findings suggest that more generous unemployment compensations tend to reduce transitions into entrepreneurship and to dampen new business formation, although the estimated negative effects are relatively modest and vary over time. Additionally, opportunity-driven entrepreneurs appear to be more adversely affected, an important result given their stronger links to innovation, job creation, sustained economic growth, and overall higher macroeconomic performance.

The *fourth thematic area*, entitled ***“Macroeconomic determinants of bank and non-bank financial intermediation: the role of public financial policies”*** was developed in close connection with the author’s teaching activities in money, credit, and banking systems, and explores the dynamics of bank and non-bank financial intermediation, with a particular focus on EU countries. By shaping the efficiency of capital allocation, expanding access to finance, and supporting investment and financial stability, financial intermediation can play a crucial role in strengthening overall economic performance. While the

research examines broad macroeconomic determinants (including, among others, GDP growth, inflation, unemployment, exchange rates, or liquidity conditions), it also incorporates public finance variables (most notably, the budget balance and public debt), thereby highlighting that the quality of public financial policies is closely intertwined with financial sector's soundness and, further on, the performance of an economy.

One empirical research investigates the determinants of the quality of bank loan portfolio across EU member states and finds a positive relationship between the budget balance and the ratio of non-performing loans (nevertheless, a result not confirmed in another study), suggesting that fiscal consolidation, through lower budget deficits or higher surpluses, may be associated with a deterioration in bank loan quality, a finding of particular relevance for Romania's current policy context. Regarding public debt, the evidence supports a non-linear (quadratic) relationship with non-performing loans: once public indebtedness exceeds a certain threshold, higher debt levels are linked to a higher share of non-performing loans. The estimated turning point is around 97% of GDP, which lies below the current public debt levels observed in several EU countries. Overall, these results reinforce the importance of maintaining public debt within prudent limits through well-designed debt reduction strategies, in order to safeguard financial stability and sustain growth.

The **second section** of the thesis reveals **the author's career development plan**, detailing future objectives in both teaching and research, as well as the concrete actions envisaged to achieve them. Key priorities in student-related activities include curriculum development and innovation, support for student research initiatives, and strengthening students' international exposure. On a personal and professional level, other objectives are to deepen engagement with the business sector and policymakers and to further expand international collaboration. In research, the plan emphasizes the focus on strengthening methodological capacity and multidisciplinary approaches, enhancing participation in national and international research teams, and ensuring excellence in research and the dissemination of its results through publications in WoS-indexed journals and active participation in high-profile international conferences. Additionally, the thesis identifies several specific research topics to be pursued. The emphasis is on consolidating the research directions developed so far, while progressively integrating new, complementary areas that further enhance the analytical depth and policy relevance of the author's research agenda.

Finally, the **third section** presents the **bibliographic references**, bringing together the main sources that have supported and informed the research developed throughout the thesis.

KEYWORDS

Public financial policy; tax policy; tax rates; tax administrative burden; public expenditure; public debt; external public debt; domestic public debt; public finance sustainability; unemployment benefits; general

government; local governments; local financial autonomy; macroeconomic performance; economic growth; socio-economic development; new business creation; formal entrepreneurship; informal entrepreneurship; institutional environment; banking sector; bank loans quality; non-bank financial intermediation.